

kwartaal

2

jaar

1989

# Kwartaaloverzicht binnenlandse veiligheidsdienst

ministerie van binnenlandse zaken

Nr. 2105.321

**KWARTAALOVERZICHT**  
**BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST**  
**2e KWARTAAL 1989**

INDEX KWARTAALOVERZICHT 2e KWARTAAL 1989

I. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

- Spionage wereldwijd
- Reacties van de Chinese gemeenschap in Nederland op de gebeurtenissen in China

II. ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN

- Opzienbarende parlementsverkiezingen in Polen
- Is de revolutie dood?, of hoe een Nederlandse mlsplinter het perspectief op de proletarische revolutie ziet

III. POLITIEK (GEWELDDADIG) ACTIVISME

- Het actieblad "De Zwarte"

IV. TERRORISME

- P.I.R.A.
- Na de RAF-hongerstaking
- Ontwikkeling van de anti-imperialistische stroming in Nederland

## I. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

### Spionage wereldwijd

#### Nederland

uitgewezen Sovjetrussische Sov-  
frakht-vertegenwoordiger in Nederland,  
Naar aanleiding van de publicaties over deze affaire heeft  
het Algemeen Dagblad de Minister van Binnenlandse Zaken gein-  
terviewd over de verschillende aspecten van het werk van de  
BVD.

Met betrekking tot de inlichtingenactiviteiten van het KGB  
zei de minister dat deze, ondanks de Glasnost- en Perestroika  
politiek van de Sovjetrussische Partijleider GORBACHEV, eer-  
der toe dan afnemen.

Eind maart werd een 36-jarige burgerambtenaar van het Nationaal Terri-  
toriaal Commando in Gouda gearresteerd. De man wilde een geheim geru-  
briceerd document, aangaande de organisatie van de Koninklijke  
Landmacht, verkopen aan derden.

Volgens het Openbaar Ministerie zou de man op eigen initiatief en zon-  
der hulp van anderen hebben gehandeld. Geldgebrek zou in deze zaak het  
voornaamste motief geweest zijn.

#### Groot-Brittannië

Groot-Brittannië raakte in deze verslagperiode verzeild in een uit-  
wijzingsslag met twee landen: de Sovjet-Unie en Tsjecho-slovakije.

Op 19 mei verklaarde Groot-Brittannië 14 Sovjets personae non gratae  
wegens "Activiteiten die onverenigbaar zijn met hun status".

Onder de uitgewezen Sovjets bevonden zich drie journalisten.

De Sovjet-Unie retalieerde op 21 mei met de uitwijzing van een gelijk  
aantal Britse onderdanen.

Sir Geoffrey HOWE, de Britse minister van Buitenlandse Zaken, ontkende  
dat de uitgewezen Sovjets getracht zouden hebben om Labour parlements-  
leden te chanteren.

Naast de uitwijzing van de 14 Britten uit de Sovjet-Unie, kregen de  
Britse autoriteiten de aanzegging dat het aantal in de Sovjet-Unie  
werkzame Britten en voor de Britten werkzame Sovjets zou worden ver-  
laagd tot 205. Dit aantal was 375.

Deze Sovjet-maatregel leidde tot grote protesten aan Britse zijde. Op  
30 mei verzwakte Sovjet-woordvoerder de aangekondigde maat-  
regel door mede te delen dat deze slechts betrekking zou hebben op  
Britse diplomaten, de Sovjet support-staf, alsmede in de USSR geac-  
crediteerde journalisten.

Premier Margaret THATCHER verklaarde naar aanleiding van de Britse uit-  
wijzingen dat "De Sovjet-Unie wellicht minder veranderd is dan een aan-  
tal mensen gehoopt had".



Een Engelse krant berichtte medio-april dat in de BRD een Westduits echtpaar was gearresteerd op verdenking van spionage. Het echtpaar zou militair-toepasbaar materiaal hebben doorgespeeld naar het Oostblok.

Op 5 mei werd bekend dat een van de computerkrakers die verdacht wordt van spionage ten behoeve van het KGB, zelfmoord heeft gepleegd. Zijn verkoelde lijk werd gevonden in de bossen in de omgeving van Hannover.

De Westduitse politie arresteerde medio-juni de 47-jarige Peruaanse exmarineman op verdenking van spionage voor het Oostblok. zou bouwplannen voor onderzeeërs hebben doorgespeeld aan een niet nader genoemd Oostblokland.

### Zwitserland

De Zwitserse pers kwam op 21 april met het bericht dat de Zwitserse autoriteiten toestemming hebben gegeven voor heropening van het Novosti-kantoor te Bern. Genoemd kantoor was in 1983 op last van de autoriteiten gesloten nadat was komen vast te staan dat het hoofd van het bureau, , zich schuldig had gemaakt aan inlichtingen-activiteiten. De heropening zou een gevolg zijn van de verbeterde Oost-West verhoudingen.

### Verenigde Staten

Protesten over en weer tussen de USA en de USSR in dit kwartaal. De USA protesteerden tegen de afluisterpraktijken van de Sovjets met betrekking tot de werkzaamheden op het Amerikaanse consulaat te Leningrad. De Sovjets op hun beurt protesteerden tegen de persona non grata verklaring door de Verenigde Staten van de Sovjet-händels-vertegenwoordiger in maart van dit jaar.

Zoals bekend is de uitwijzing van het gevolg van de uitwijzing door de Sovjet-Unie van luitenant-kolonel .

De Amerikaanse en Sovjetrussische ministers van Buitenlandse Zaken, BAKER en SHEVARDNADZE zouden in maart van gedachten gewisseld hebben over een mogelijke samenwerking tussen het KGB en de CIA op het gebied van de strijd tegen het terrorisme.

Op 25 juni werd de Amerikaanse sergeant door een militair tribunaal te Fulda (BRD) veroordeeld tot een gevangenisstraf van 30 jaar wegens spionage voor de DDR.

was in februari van dit jaar gedurende 11 dagen spoorloos. Onderzoek wees uit dat hij in het bezit van een computer, met gegevens over de Amerikaanse strategie bij een mogelijke aanval op de BRD, gevlucht was naar de DDR. Na zijn terugkeer uit de DDR gaf zichzelf aan bij de autoriteiten.

In zijn onlangs verschenen boek "Widows" onthult de voormalige CIA-agent CORSON dat de eerste Sovjet-mol binnen de CIA, KRONTHAL, in 1953 onder geheimzinnige omstandigheden stierf na een diner met de toenmalige CIA-directeur DULLES. KRONTHAL, die gechanteerd werd door de Sovjets, ging werken voor de Sovjet-Unie nadat hij was benoemd tot CIA station chief te Bern.

---

## Reacties van de Chinese gemeenschap in Nederland op de gebeurtenissen in China

---

### De Ambassade

Tot de dramatische gebeurtenissen op het Tian An Men-plein stelden de Chinese autoriteiten in Nederland zich terughoudend op bij het geven van hun mening over de studentenacties. Hierbij speelde de onzekerheid over de afloop (en dus over de vraag welke partij te kiezen) een grote rol.

Tegenover westerlingen die het onderwerp aansneden, werd meestal verklaard dat de studenten dezelfde doelstellingen nastreefden als de regering. Het verschil was het tempo waarin de hervormingen zouden moeten plaatsvinden.



### De Chinese studenten in Nederland

Het optreden van het Volksleger leidde aanvankelijk tot zeer emotionele reacties bij de Chinese studenten en wetenschappers in Nederland. Veel studenten uitten hun verdriet, woede en ongeloof of verklaarden hun partijlidmaatschap te willen opzeggen en nooit meer naar China te willen terugkeren. De Chinese diplomaten kozen voor een psychologische aanpak. Aanvankelijk toonde men begrip voor de primaire reactie van de studenten, die kan worden uitgelegd als een teken van betrokkenheid als Chinees bij de gebeurtenissen in het thuisland. Daarna werden ook de studenten geconfronteerd met het harde, officiële partij-standpunt over de gebeurtenissen, gekoppeld aan het advies zich niet te laten verblinden door de berichtgeving in de westerse media.

De ambassade stond niet afwijzend tegenover de behoefte van de studenten om te demonstreren. Men had echter wel grote bezwaren tegen een gezamenlijk protest met andere, bijvoorbeeld overzee-Chinese groeperingen, vooral als deze een Taiwan- of Hongkong-achtergrond hadden.

Reeds in een vroeg stadium had bij de hier te lande verblijvende studenten de mening post gevat dat een militair ingrijpen onontkoombaar was. Men vreesde (terecht) voor een machtsgreep van de conservatieven rond staatspresident Yang SHANGKUN.

Derhalve lijkt het grootste deel van de in ons land verblijvende studenten en wetenschappers thans te berusten in de ontstane situatie in China. Men beseft dat de deelname aan de demonstraties tegen de Chinese regering een negatieve aantekening betekent in hun dossier, waarover, later bij terugkeer in China, verantwoording moet worden afgelegd bij de plaatselijke partijleiding.

De door de Nederlandse regering geboden mogelijkheid de verblijfstitel voor studenten 4 maanden te verlengen, wordt door de Chinese autoriteiten geïnterpreteerd als een belediging aan het adres van China. Het gebruikmaken van deze mogelijkheid betekent dus disloyaliteit.

Er zijn geen feitelijke aanwijzingen dat de studenten metterdaad door de ambassade zijn bedreigd. Ook zijn geen gegevens bekend over daadwerkelijke asiel-aanvragen van Chinese studenten in Nederland naar aanleiding van de gebeurtenissen op het Tian An Men-plein. Niet uitgesloten moet worden dat sommige studenten bewust gebruikt zijn door bepaalde groeperingen binnen de overzee-Chinese gemeenschap om zich af te zetten tegen het communistische China. Het zijn deze groeperingen die mogelijk achter de persberichten over asiel en bedreiging zitten.

\*\*\*\*\*

## II. ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN

=====

### Opzienbarende parlamentsverkiezingen in Polen

Op 4 en 18 juni jongstleden werden in Polen verkiezingen gehouden voor een parlementaire vertegenwoordiging nieuwe stijl, waaraan behalve de communistische partij en haar traditionele bondgenoten ook de politieke oppositie deelnam. De gang naar de stembus vloeide voort uit de "ronde tafelsprekingen", die eerder dit jaar werden gehouden tussen de autoriteiten en het onafhankelijk vakverbond Solidarnosc en resulteerden in een akkoord, waarin een aantal opmerkelijke politieke hervormingen werd vastgelegd. In de visie van de communistische machthebbers zouden de verkiezingen van juni dit akkoord en de daarmee ingeleide "nationale verzoening" moeten bezegelen. De Poolse bevolking maakte echter van haar stemrecht gebruik om een votum van wantrouwen uit te brengen tegen de communistische partij, die daardoor een desastreuze verkiezingsnederlaag leed.

### De weg naar de ronde tafel

Sinds de afkondiging van de staat van beleg in december 1981 hebben de Poolse autoriteiten voortdurend getracht de onafhankelijke vakbond Solidarnosc als politieke kracht van betekenis uit te schakelen. Zonder medewerking van de vrije vakbeweging bleken de communistische machthebbers evenwel niet in staat te zijn de economische ruine van het land enigzins te restaureren.

In de loop van 1988 kregen zij daarvoor geleidelijk de rekening gepresenteerd. Prijsverhogingen leidden in mei en augustus 1988 tot het uitbreken van de eerste serieuze stakingsgolven sinds 1981. Vooral in augustus werd door de stakers steeds nadrukkelijker de relegalisatie van Solidarnosc geeist. De stakingen riepen bij de communistische partij (Pools acroniem: PZPR) onaangename herinneringen wakker: in 1956, 1970 en 1980 hadden prijsverhogingen geleid tot een arbeidsrebellie, die de val van de eerste secretaris van de CP veroorzaakte. Hoezeer de autoriteiten zich in het nauw gedreven voelden bleek op 26 augustus 1988 toen generaal KISZCZAK, minister van Binnenlandse Zaken, zijn bereidheid toonde rondetafel-sprekingen met de vrije vakbeweging aan te gaan. Solidarnosc-leider WALESA, die de belofte had verkregen dat daarbij de relegalisatie van de vrije vakbeweging ter sprake zou komen, zette zich vervolgens persoonlijk in om de stakers te bewegen weer aan het werk te gaan.

In september 1988 werd de regering van premier MESSNER, die er niet in was geslaagd economische hervormingen door te voeren, naar huis gestuurd. Nieuwe regeringsleider werd RAKOWSKI, die tevergeefs trachtte enkele vertegenwoordigers van de gematigde oppositie over te halen in zijn kabinet zitting te nemen om zo over een breder politiek draagvlak te kunnen beschikken. De belofte om met Solidarnosc te gaan praten werd (tijdelijk) onder het tapijt geschoven. De nieuwe regering leek af te stevenen op een confrontatie met de vrije vakbond, toen zij in oktober aankondigde dat de Lenin-scheepswerf in Gdansk, de geboorteplaats van Solidarnosc, zou worden gesloten.

Eind november 1988 veranderde de opstelling van de Poolse autoriteiten. Aanleiding was een televisiedebat tussen WALESA en de voorzitter van de officiële vakbonden (OPZZ) MIODOWICZ, dat door eerstgenoemde duidelijk werd gewonnen. Mede onder invloed van het overtuigend optreden van WALESA kwamen partijleider JARUZELSKI en premier RAKOWSKI tot het inzicht dat een dialoog met de oppositie nodig was om voldoende consensus te krijgen voor een realistisch economisch hervormingsprogramma. Tijdens het tiende plenum van het Centraal Comité (CC) van de PZPR, gehouden in december 1988 en januari 1989, braken JARUZELSKI en RAKOWSKI met moeite het verzet binnen de orthodoxe gelederen in de communistische partij en de OPZZ. Nadat het CC/PZPR op 18 januari jongstleden een resolutie had aangenomen, waarin vakbondspluralisme en hervormingen van het politieke en economische systeem werden toegelaten, was de weg naar onderhandelingstafel vrij.

#### Het akkoord van 5 april 1989

De gesprekken aan de 'ronde tafel' begonnen op 6 februari jongstleden. De voornaamste betrokkenen waren een 22 leden tellende regeringsdelegatie onder leiding van minister KISZCZAK, een even grote delegatie van Solidarnosc, geleid door WALESA en acht vertegenwoordigers van de officiële vakbonden (OPZZ). De onderhandelingen werden verdeeld over drie werkgroepen en een groot aantal subgroepen. Zowel de regering als Solidarnosc pleegden bovendien voortdurend ruggespraak met een leger van adviseurs en deskundigen. Ondanks deze gecompliceerde overlegstructuur werden binnen acht weken opvallende resultaten geboekt. Bij de slotzitting op 5 april lag een akkoord op tafel, dat door de Westerse media onmiddellijk van het predikaat 'historisch' werd voorzien vanwege de bereikte overeenstemming over een aantal opvallende politieke hervormingen. De belangrijkste punten uit het akkoord waren:

1. De relegalisatie van Solidarnosc, Boeren-Solidariteit en de belofte van regeringszijde om te zijner tijd de onafhankelijke studentenorganisatie NZS te relegaliseren. Solidarnosc zou bovendien een dagblad mogen uitgeven en (beperkte) toegang krijgen tot de van staatswege gecontroleerde radio en televisie.
2. De creatie van een tweede parlamentskamer of Senaat met 100 zetels, bestaande uit regionale afgevaardigden van elk van de 49 voivodschappen (provincies) te kiezen in vrije verkiezingen.
3. Het houden semi-vrije verkiezingen voor de lagere kamer (Sejm) op basis van een vooraf bepaalde zetelverdeling tussen de communistische partij en haar bondgenoten\* enerzijds (in totaal 299 zetels) en de oppositie anderzijds (161 zetels).
4. Het toekennen van een aantal verreikende bevoegdheden aan de functie van president. Het staatshoofd zou voortaan voor een ambtstermijn van zes jaar gekozen moeten worden in een gezamenlijke bijeenkomst van beide parlamentskamers, die bij die gelegenheid functioneren als nationale vergadering.

---

\* Hiermee worden de niet-communistische partijen en groeperingen in het Poolse parlement bedoeld, die statutair of anderszins zonder meer de leidende rol van de CP erkennen en doorgaans de politiek van de PZPR kritiekloos steunen.

De PZPR heeft getracht toereikende reserves in het akkoord in te bouwen, waardoor - althans op korte termijn - een doorslaggevende aantasting van haar machtsmonopolie voorkomen zou moeten worden. Zo is alle wetgevende macht neergelegd bij de Sejm, waarin de CP 65% van de zetels voor zichzelf en haar bondgenoten heeft gereserveerd. De Senaat heeft ten aanzien van de wetgeving slechts een approberende functie. Een eventueel veto van de hogere kamer over een bepaalde wet kan door een tweederde meerderheid van de Sejm weer ongedaan gemaakt worden. Ook de verkiezing van de president kan volledig gedomineerd worden door de PZPR en haar 'coalitiegenoten'. Hun 299 Sejm-zetels wegen ruim op tegen de maximaal 261 zetels (100 in de Senaat en 161 in de Sejm), waarover Solidarnosc in het uit beide parlements-kamers bestaande kiescollege kan beschikken. Het staatshoofd heeft de bevoegdheid om het volledige parlement te ontbinden en kan bovendien zijn veto over eventuele wetgeving uitspreken. Ook dit veto kan door een tweederde meerderheid van de Sejm ongedaan gemaakt worden, waartoe Solidarnosc met maximaal 35% van de zetels echter niet bij machte is.

De goedkeuring van het akkoord, dat op 5 april door beide partijen werd ondertekend, heeft niet lang op zich laten wachten. Reeds op 7 april nam de Sejm zes wetten aan, waarin de bepalingen van het akkoord waren overgenomen. Kort daarna werden Solidarnosc en Boeren-solidariteit gerelegaliseerd. De eerste ronde van de parlementsverkiezingen nieuwe stijl werd uitgeschreven op 4 juni. Voor de zetels, waarvoor geen der kandidaten meer dan 50% van de stemmen zou halen, zou een tweede ronde gehouden moeten worden op 18 juni.

#### Kandidaatstelling en kiesprocedure

Na de legalisatie van Solidarnosc werden de Poolse autoriteiten zichtbaar verrast door het hoge tempo, waarin de onafhankelijke vakbond zich op de parlementsverkiezingen voorbereide. Nog voor eind april wees de centrale Solidarnosc-leiding voor elk van de maximaal 261 verkrijgbare parlementszetels (100 in de Senaat en 161 in de Sejm) een kandidaat aan. Deze snelle kandidaatstelling bracht de vrije vakbeweging het voordeel in een vroeg stadium aan de verkiezingscampagne te kunnen beginnen. Al in het begin van mei werden de verkiezingsposters aangeplakt en waren de Solidarnosc-kandidaten en -activisten volop bezig met het uitdragen van het verkiezingsprogramma.

Leden van de PZPR konden zich kandidaat stellen op voordracht van een partij-organisatie of door conform de kieswet 3000 handtekeningen te verzamelen. Opvallend genoeg bemoeide het centrale partij-apparaat zich nauwelijks met de kandidaatstelling, die daardoor een zeer chaotisch verloop kreeg. In sommige provincies werden partijconventies belegd om alle gegadigden te wegen en te benoemen. In andere provincies deden de regionale partijleidingen dwingende aanbevelingen voor de kandidatuur, terwijl weer elders zonder bijzondere regels de lijsten werden samengesteld. Omstreden partijleden slaagden er in een betrekkelijk groot aantal gevallen toch in om onder verwijzing naar 3000 handtekeningen hun kandidatuur voor een Sejm-zetel te handhaven.

Het gevolg van de zeer warrige selectieprocedure was, dat voor de in totaal 156 PZPR-zetels in de Sejm\* in totaal 692 partijleden op de lijsten verschenen.

Voor de Senaatzetels, waarvoor de PZPR een open confrontatie met Solidarnosc diende aan te gaan, selecteerde de CP bij voorkeur bekende personen, die weliswaar partijlid waren, maar niet als zodanig hun sporen hebben verdiend. Met name onder wetenschappers en presentatoren van radio- en televisieprogramma's werden de kandidaten voor de hogere parlementskamer gezocht. De bedoeling was dat zij evenals de kandidaten voor de Sejm-zetels zich vooral door hun persoonlijkheid zouden profileren en geen typische partij-boodschap zouden uitdragen. Deze tactiek maakte duidelijk dat de PZPR in de - overigens realistische - overtuiging verkeerde dat het met haar aanzien onder de Poolse bevolking zeer droevig gesteld was. Opvallend was voorts dat de verkiezingscampagne van de CP pas in de derde week van mei op gang kwam.

Van de 143 Sejm-zetels, die niet waren gereserveerd voor de oppositie (formeel: "partijlozen") en de PZPR, waren er 108 toebedeeld aan de partijen en politieke groeperingen, die in het verleden steeds als bondgenoten van de CP hebben geopereerd. De overige 35 zetels waren gekoppeld aan een nationale lijst, waarop vrijwel alle vooraanstaande Poolse leiders op JARUZELSKI na zonder tegenkandidaten werden geplaatst. Zij zouden zich als gekozen kunnen beschouwen als minder dan 50% van het electoraat hun namen doorhaalde.

Voor de Poolse kiezer is de nieuwe kiesprocedure waarschijnlijk niet eenvoudig geweest. In elk kiesdistrict was er voor elke Senaats- en Sejmzetel een aparte kieslijst. Op zo'n lijst voor een Senaatszetel stonden veelal een of meer partijleden, een of meer vertegenwoordigers van de coalitiegenoten van de CP, niet meer dan een medewerker van Solidarnosc en eventueel nog andere "partijlozen" vermeld. De lijsten voor de Sejm-zetels waren over drie kampen verdeeld: de PZPR, haar bondgenoten en de partijlozen. Op een lijst van een PZPR-zetel stond meer dan eens zowel een hervormingsgezinde voorstander van het op 5 april gesloten accord vermeld, als een orthodoxe tegenstander. Aan de "oppositonele" zetel was een lijst gekoppeld met een Solidarnosc-kandidaat en soms ook met een of meer gegadigden van een van de drie andere categorieën "partijlozen": onafhankelijke kandidaten die een eigen programma hadden; "partijloze Bolsjewieken", zoals ex-regeringswoordvoerder URBAN; en kandidaten die niet de steun van de Solidarnosc-leiding hadden, maar afkomstig waren uit andere geledingen van de oppositie.

Om tegen de achtergrond van dit ingewikkelde systeem van kiezen en kieslijsten zoveel mogelijk stemmen te vergaren, maakten de Solidarnosc-activisten handig gebruik van het feit dat de vakbond voor elke zetel slechts een kandidaat had gesteld. Geadviseerd werd de betreffende namen in een kiesdistrict uit het hoofd te leren en alle andere kandidaten door te strepen\*\* .

---

\* 35 Sejm-zetels waren gereserveerd voor een nationale lijst met leidende personen uit de regering en de CP, 108 zetels waren toebedeeld aan de 'traditionele' coalitiegenoten van de PZPR in het parlement.

\*\* Stemmen in Polen geschiedt met het doorstrepen van namen. Als minder dan 50% van het electoraat de naam van een kandidaat doorstreept kan deze zich als gekozen beschouwen.

Dit stemadvies ontlokte felle kritiek aan de PZPR. Zij wenste de parlementsverkiezingen te zien als de bezegeling van "een nationale verzoening", die met het akkoord van de rondetafelconferentie was ingeleid. De gang naar de stembus zou in deze gedachtengang moeten plaatsvinden in een sfeer van verbroedering, waarbij competitie was toegestaan, maar geen bikkelharde confrontatie. Naarmate de datum van de verkiezingen naderde beschuldigde de CP Solidarnosc er steeds luider van een tegen haar gerichte campagne te voeren. Begin juni vlogen de verwijten tussen de vrije vakbond en de communistische partij over en weer, werd de toonzetting scherper en scholden beide kampen elkaar uit met termen als conspiratief en stalinistisch. Voor Westerse waarnemers was toen al duidelijk geworden dat de verkiezingen mede door het stemadvies van Solidarnosc uitdraaiden op een referendum voor of tegen de PZPR.

#### De uitslag van de eerste ronde

Aan de vooravond van de eerste ronde van de parlementsverkiezingen maakte WALESA voor de Poolse televisie een verrassend gebaar van verzoening. Hij verklaarde in de eerste plaats te zullen stemmen voor de kandidaten van zijn vakbeweging, maar voegde daaraan toe dat hij op de nationale lijst van 35 Sejm-zetels de namen van de PZPR-prominenten die het akkoord van 5 april hadden uitgewerkt of gesteund niet zou doorstrepen. De volgende dag troffen de Poolse kiezers voor de ingang van ieder stemlokaal een informatietafel van Solidarnosc aan, waar "spiekbriefjes" werden uitgedeeld, waarop alleen de namen van de Solidarnosc-kandidaten in het betreffende district ongemoeid waren gelaten en alle namen van andere kandidaten waren doorgestreept. Reeds enkele uren voor het sluiten van de stemlokalen werd duidelijk dat het doorhalen van de namen ook massaal was toegepast op de nationale lijst.

Al in de loop van 5 juni bleek dat PZPR een desastreuze verkiezingsnederlaag had geleden. Solidarnosc verwierf in de eerste ronde direct 92 van de 100 Senaatszetels, terwijl de CP er geen enkele binnenhaalde. Over de resterende acht zetels zou de tweede ronde moeten beslissen. Bovendien veroverde de vrije vakbond 160 van de 161 zetels, die in de Sejm voor de "partijlozen" waren gereserveerd. De PZPR en haar bondgenoten konden in de eerste ronde slechts vijf van de hen toegewezen 299 zetels veiligstellen.

Twee van deze vijf zetels waren afkomstig van de nationale lijst. Dit betekende dat meer dan de helft van de Poolse kiezers 33 van de 35 nationale kandidaten had weggestemd. Onder hen bevonden zich leden van het PZPR-Politburo en de ministerraad (waaronder premier RAKOWSKI), de voorzitter van het oude Poolse parlement en politieke prominenten, die namens de autoriteiten hadden deelgenomen aan de rondetafel-conferentie met de oppositie.

Opmerkelijk was voorts dat bijna 38 procent van de kiezers was thuisgebleven. Diverse Westerse waarnemers hebben dit geïnterpreteerd als een passieve vorm van kritiek op het "historisch compromis" van 5 april. Veel burgers leken teleurgesteld te zijn over de concessies die Solidarnosc daarbij aan het regime had gedaan en hadden er blijkbaar weinig vertrouwen in dat de "nationale consensus" tot een verbetering van hun slechte levensomstandigheden zal leiden.

De verkiezingsuitslag veroorzaakte grote opschudding in de orthodoxe geledingen van de PZPR. Al op 6 juni vergaderde het Politburo met de regionale partijleiders van de 49 voivodschappen, waarbij de laatstgenoemden eisten dat er een spoedzitting van het Centraal Comité zal worden gehouden.

Met moeite konden JARUZELSKI c.s. een dergelijk CC-plenum, dat mogelijk als een rechtbank over de voorstanders van het akkoord van 5 april zou kunnen gaan fungeren, verhinderen door de ene helft van de CC-leden uit te nodigen voor "consultaties" te Warschau op 12 juni en de andere helft op 13 juni. Of bij die gelegenheden een einde is gemaakt aan de tweedracht in de CP moet worden betwijfeld. Sommige waarnemers hebben zelfs geruchten opgevangen dat de hervormingsgezinde vleugel van de PZPR overweegt zich af te scheiden van de conservatieve vleugel en een nieuwe communistische partij op te richten, waarbij JARUZELSKI zich eventueel zou aansluiten.

Niet alleen de autoriteiten bleken te zijn geschrokken door de verkiezingsuitslag. Ook in Solidarnosc-kringen werd gevreesd dat de verkiezingen negatieve consequenties zouden hebben omdat vrijwel alle Sejm-kandidaten op de nationale lijst, die namens de autoriteiten betrokken waren geweest bij de rondetafel-onderhandelingen geen zetel hadden gekregen. In feite was daardoor zelfs een constitutionele crisis ontstaan omdat de kieswet niet voorziet in een tweede ronde voor de 35 zetels van de nationale lijst, terwijl in artikel 61 van de Poolse grondwet wordt geeist dat de Sejm 460 zetels dient te tellen. Als tegemoetkomend gebaar in de richting van zijn onderhandelingspartners liet Solidarnosc al snel weten er geen bezwaren tegen te hebben als de opengebleven zetels toch op de een of andere wijze door de autoriteiten werden bezet, zolang dit maar geschiedde in overeenstemming met het akkoord van 5 april. Bij besluit van de Staatsraad werd vervolgens op 12 juni bepaald dat bij de tweede ronde ook nieuwe verkiezingen voor de 33 vacante Sejm-zetels op de nationale lijst gehouden zouden worden, waarbij voor elke zetel twee kandidaten aangewezen dienden te worden.

#### Nieuwe patstelling

De tweede verkiezingsronde van 18 juni heeft het leed voor de PZPR nauwelijks verzacht. Bij een opkomst van amper 25 procent veroverde Solidarnosc nog eens zeven van de acht resterende Senaatszetels. De enige zetel in de hoogste parlamentskamer die niet door een Solidarnosc-kandidaat werd veroverd, ging niet naar een PZPR-vertegenwoordiger, maar na de industrieel STOKLOSA, die in 1980 uit de CP was gezet. In de Sejm haalde Solidarnosc de laatste "partijloze" zetel binnen. De 294 overige vacante Sejm-zetels, gereserveerd voor de PZPR en haar bondgenoten, vielen in de meeste gevallen toe aan voorstanders van het akkoord van 5 april.

De tweede verkiezingsronde heeft feitelijk weinig nieuws toegevoegd aan het opzienbarende resultaat van de eerste ronde op 4 juni, die Polen in een nieuwe patstelling heeft gebracht. Solidarnosc ontving weliswaar de massale steun van de kiezers, maar heeft daarmee nog niet de mogelijkheid om in het nieuwe parlement de economische crisis aan te pakken. Alle wetgevende macht ligt immers bij de Sejm, waarin de oude coalitie meer dan de helft van de zetels zal bezetten. Anderzijds beschikken de PZPR en haar bondgenoten niet over de vereiste tweederde meerderheid om een eventueel veto van de door Solidarnosc gedomineerde Senaat ongedaan te maken. Met andere woorden: iedere wet of begroting kan door de vrije vakbond worden geblokkeerd.

In deze politieke constellatie zijn de PZPR en Solidarnosc tot samenwerking veroordeeld. Onduidelijk is nog of deze samenwerking gestalte zal krijgen in een passief gedogen van PZPR-beleid door Solidarnosc of dat de vakbond medeverantwoordelijkheid op regeeringsniveau zal dragen.



De voorkeur van Lech WALESA gaat uit naar het eerste scenario, maar de vakbondsleider heeft inmiddels verklaard dat hij het tweede niet meer uitsluit. Als Solidarnosc evenwel op de een of andere wijze betrokken wordt bij rigoureuze economische hervormingen die een zware wissel trekken op het toch al lage levenspeil van de Poolse bevolking, dan zal daarvoor bij de volgende parlementsverkiezingen in 1993 eventueel een hoge prijs betaald moeten worden. Anderzijds kan de vrije vakbond ook trachten enige afstand van de Poolse autoriteiten te bewaren om vervolgens pas in een later stadium opnieuw in onderhandeling te treden met het regime en bij die gelegenheid volledig vrije parlementsverkiezingen in 1993 af te dwingen. Het is evenwel nog maar de vraag of de PZPR aan een dergelijk vorm van politieke zelfmoord zal meewerken. Bovendien is het nog zeer twijfelachtig of Solidarnosc nu of in 1993 wel over het potentieel beschikt om Polen uit het politieke, economische en sociale slop te trekken. Vooralsnog hebben de parlementsverkiezingen van 4 juni dan ook ook slechts een negatieve dimensie: de Poolse bevolking kreeg en greep de kans om haar afkeer te uiten over het communistisch regime, dat verantwoordelijk werd gesteld voor 40 jaar wanbeleid. Op lange termijn lijkt zij aan de verkiezingen voorlopig niet meer dan dit doekje voor het bloeden over te houden.

---

## Is de revolutie dood?, of hoe een Nederlandse ml-splinter het perspectief op de proletarische revolutie ziet

---

### Inleiding

Aan de reeks moeizame discussies die twee ml-splinters, de Kommunistische Arbeiders Organisatie-ml (KAO-ml) en de Groep Marxisten-Leninisten (GML), hebben gevoerd met betrekking tot een eventuele samenwerking, is onlangs een abrupt einde gekomen.

De voornaamste reden hiervan was de door de KAO-ml geformuleerde stelling met betrekking tot een algemeen en onbeperkt kiesrecht voor migranten.\* Toen de KAO-ml deze visie wilde opdringen aan het Rotterdamse 1 Mei-comite vond zij niet alleen alle participerende organisaties tegenover zich, maar werd zij met name door haar "ideologische zuster" de GML - die in dit comite een vrij dominante positie bekleedt - godeloos onderuit gehaald.

Naar aanleiding van deze "schoffering" en de GML-artikelen-serie "Kritiek op de theorieën over de onderklasse"\*\* heeft de KAO-ml onlangs een lijvige verweer-nota geproduceerd. Op haar replieken met betrekking tot de aantijgingen "uit eigen ml-boezem" wordt thans niet ingegaan; interessanter zijn de bevindingen van de organisatie met betrekking tot het actuele perspectief van de strijd van haar "doelgroep", de arbeidersklasse, tegen het georganiseerde kapitaal.

### De internationale component

Een der grondprincipes van de marxistisch-leninistische theorie is, dat het imperialisme heeft geleid tot een dermate intensieve verstrengeling van economische en politieke belangen in en tussen alle staten, dat de vraag of de proletarische revolutie kan ontstaan, gedijen en overwinnen in een land wordt bepaald door de plaats die dat land in de keten van staten inneemt.

Met andere woorden, de klassenstrijd in Nederland kan niet los worden gezien van de klassenstrijd op mondiaal niveau.

---

\* Brochure "Kiesrecht voor migranten; chauvinisme, nationale minderheden en de eenheid van de arbeidersklasse", april 1988.

\*\* In het GML-partijblad "Rode Morgen" verscheen vorig jaar een reeks artikelen, waarin de geschiedenis van de arbeidersbeweging klassen-analytisch werd beschouwd.

In de jaren na de tweede wereldoorlog zijn met name in de Derde Wereld vele nieuwe staten ontstaan. Hoewel deze staten zich hebben bevrijd van de overheersing door de imperialistische landen (politieke onafhankelijkheid) bleven zij economisch ten nauwste met deze landen verbonden (economische afhankelijkheid). In deze periode ontwikkelde het kapitalisme zich op wereldschaal, waarbij diverse machtsblokken werden gevormd.

Een en ander heeft tot gevolg gehad, dat de belangrijkste progressieve kracht in de wereld van vandaag wordt gevormd door de strijd voor nationale bevrijding en ontwikkeling van de landen en volken van de Derde Wereld. De KAO-ml constateert, dat de arbeidersklasse in de imperialistische landen aan deze strijd nauwelijks heeft bijgedragen.

#### Een analyse van het "waarom niet "

In een poging deze passiviteit te verklaren stelt de KAO-ml zich de vraag of er verband bestaat tussen kolonialisme, imperialisme en de positie en het bewustzijn van de arbeiders.

Een wezenskenmerk van de westerse cultuur is volgens de KAO-ml dat zij gefundeerd is op haar koloniale verleden. Dit parasitaire karakter van vooral het westeuropese imperialisme had twee zeer belangrijke gevolgen. Enerzijds hadden de imperialisten in de koloniën de beschikking over grote massa's goedkope arbeidskrachten die voor grote winsten zorgden, anderzijds werd met deze door monopolieposities verkregen overwinsten een deel van de arbeidersklasse "omgekocht". Deze arbeidersaristocratie vormde sociaal-democratische politieke partijen en vond haar weg naar parlement, top van de vakbewegingen en dergelijke, waar zij hand- en spandiensten aan de bourgeoisie verleende.

Een ander aspect van deze koloniale erfenis is het chauvinisme, dat het gevolg is van de uitbuiting van de koloniale volken en naties.\* Het is volkomen duidelijk, aldus de KAO-ml, dat er nauw verband bestaat tussen chauvinisme en racisme (in dit geval het idee dat het blanke ras in alle opzichten superieur is aan gekleurde rassen) in die zin dat racisme het zwaard in de hand van het chauvinisme is.

De "oude" racistische theorieën zijn in de gruwelen van de Tweede Wereldoorlog ontmaskerd. Het "nieuwe" racisme zoals dat na de oorlog tot ontwikkeling is gekomen heeft hiermee rekening gehouden. Het spreekt niet openlijk over de minderwaardigheid van andere rassen; het spreekt over "de instinctieve wens de eigen identiteit te bewaren en het grondgebied te verdedigen". Wanneer in een land met een koloniale cultuur - bijvoorbeeld Nederland - zich nieuwe nationale minderheden vestigen zal vroeg of laat dit nieuwe racisme de kop opsteken. Chauvinisme berust derhalve op een bondgenootschap van de bevolking van een land met haar bourgeoisie en is gericht tegen andere landen c.q. tegen minderheden binnen haar grenzen.

---

\* Met chauvinisme wordt bedoeld het pochen op de verworvenheden van de eigen natie in vergelijking tot de mindere positie, de geringere ontwikkeling en dergelijke van andere naties.

Na deze conclusie gaat de KAO-ml over tot een analyse van de invloed van de bourgeoisie op de arbeidersklasse. Allereerst wordt geconstateerd dat het welvaartspeil van de Nederlandse arbeidersklasse ver uitsteekt boven dat van arbeiders in de Derde Wereld en dat de materiële welvaart de basis is voor de enorme invloed van de bourgeoisie op de arbeidersklasse. De bourgeoisie heeft hierdoor - geholpen door machtige middelen als pers, radio en televisie - de mogelijkheid de arbeiders dagelijks intensief te hersenspoelen. De hoge werkloosheid, waardoor lonen en uitkeringen onder druk kwamen te staan, en de aanwezigheid van grote aantallen buitenlandse werknemers zorgden ervoor, dat het beïnvloedingsapparaat van de bourgeoisie steeds onverhulder haar racistische ideeën onder de bevolking kon verspreiden. Dat deze beïnvloeding succes heeft blijkt uit de resultaten van onderzoeken, waaruit moet worden geconcludeerd dat bijna de gehele Nederlandse bevolking behept is met racistische vooroordelen en geen "vermenging" wenst met "anderen". Uit deze onderzoeken blijkt voorts dat de arbeidersklasse niet alleen niet vrij is van vooroordelen, maar zelfs slechter scoort dan de rest van de bevolking. De "discriminatiegeneigdheid" onder arbeiders is groot, racistische partijen hebben hun grootste aanhang in arbeiderswijken.

De KAO-ml komt tot de conclusies dat in de huidige tijd bijna de gehele (blanke) Nederlandse bevolking zich verbonden voelt met de natie en dus met de heersende klasse, dat de arbeidersklasse haar nationaliteit stelt boven haar internationaliteit, en dat er derhalve een chauvinistisch bondgenootschap bestaat tussen bourgeoisie en arbeidersklasse in die zin, dat deze klasse zich in alle opzichten dienstbaar heeft gemaakt.

#### Is er nog hoop?

Hoewel de KAO-ml vervolgens nadrukkelijk ontkent dat de arbeidersklasse voor de revolutie als verloren moet worden beschouwd baseert zij dit uitsluitend op de marxistische leer, die stelt dat het bondgenootschap tussen bourgeoisie en arbeidersklasse uitsluitend een tijdelijke aard kan hebben.

Vervolgens ontkracht zij haar ontkenning door:

- te stellen dat "tijdelijk" niet hetzelfde is als "van korte duur"; -
- te stellen dat verzwakking van de westerse imperialistische economie de arbeidersklasse niet noodzakelijk zou doen terugkeren van haar dwalingen maar integendeel tot versterking van haar chauvinisme en racisme zou kunnen leiden.

Hoe moet de arbeidersklasse dan alsnog worden gewonnen voor de proletarische strijd? De KAO-ml verwijt haar ideologische zusters de pogingen hiertoe uitsluitend te concentreren op economische elementen, terwijl Lenin juist uitdrukkelijk ook de politieke strijd predikte. De KAO-ml geeft geen antwoord op de vraag, hoe zo'n politieke strijd zonder een achterban moet worden gevoerd.

Kennelijk ontbreekt het haar aan visie.

### Conclusie

De argumenten die de KAO-ml hanteert om tot haar conclusies te komen spruiten voort uit haar eigen interpretatie van de marxistische leer en zijn derhalve niet representatief voor alle ml-groeperingen in Nederland. Niettemin blijkt duidelijk dat deze splintergroepering - die beschouwd kan worden als een der meest zuivere in de leer - alle vertrouwen in de voortgang van de proletarische revolutie heeft verloren en in feite alleen nog hoopt op een "godswonder".

-----

### III. POLITIEK (GEWELDDADIG) ACTIVISME

=====

#### Het actieblad "De Zwarte"

In activistisch medialand speelt het in Den Haag gedrukte actieblad "De Zwarte" al jaren een belangrijke rol. Na het verdwijnen van verschillende regionale en landelijke actiebladen, waaronder ook het gerenommeerde "BLUF!", wist zij immer het hoofd boven water te houden. Daar haar invloed, met name voor de anti-imperialistisch georiënteerde actiewereld is toegenomen, lijkt de tijd rijp voor een nadere beschouwing van dit medium.

#### Ontstaan

Nadat begin jaren tachtig de tot dan verschenen plaatselijke Haagse kraakbladen waren weggevallen ontstond er een leemte in de plaatselijke actienieuwsvoorziening. Medewerkers van de, in het bekende kraakpand "De Blauwe Aanslag" in Den Haag gevestigde, boekhandel "De Grote Leegte" namen daarom het initiatief een nieuw actieblad op poten te zetten. Teneinde de levensvatbaarheid te vergroten werd gestreefd naar een blad met een alle Bewegingsinteresses omvattende inhoud, gedragen door activisten uit de gehele regio Zuid-Holland. Deze opzet slaagde; in november 1983 verscheen het eerste nummer van "De Zwarte" in de steden Den Haag, Delft, Gouda en Leiden.

#### Organisatie

Het redactie-team van "De Zwarte" bestaat merendeels uit wisselende personen uit de diverse plaatsen in de regio. Een handvol activisten vormt het permanente deel van de "redactie", welke op wisselende plaatsen vergadert.

"De Zwarte" heeft een zogenaamde postbusfunctie.

Geplaatst worden ingezonden stukken over gepleegde acties en beschouwingen over persoonlijke interesses en opvattingen. In tegenstelling tot andere actiebladen wordt in de aan "De Zwarte" aangeboden copij zelden geknipt.

De laatste jaren verschijnt het blad tweewekelijks. Door afstemming van de verschijningsdata met het ook twee-wekelijkse actieblad "N.N." wordt actievoerend Nederland iedere week van nieuws voorzien.

Ruim vijfhonderd exemplaren van "De Zwarte" worden via de PTT gedistribueerd. Een nog groter aantal wordt verspreid via een lokale "vertegenwoordiger" in de meeste grote steden. Deze persoon (of personen) ontvangt een vast aantal exemplaren die hij - aan de hand van een zelfstandige abonneementen-administratie - verspreidt en waarvoor hij ook de penningen incasseert. Duidelijk zal zijn dat deze werkwijze gunstig is om de abonnees te beschermen tegen de nieuwsgierigheid van het "repressie-apparaat".

Nadeel is dat, als de lokale "agent" om een of andere reden breekt met de "De Zwarte"-organisatie, het abonnee-bestand en de abonneementsgelden verloren gaan.

### Betekenis voor De Beweging

"De Zwarte" publiceert over een veelheid van onderwerpen zonder daarbij gehinderd te worden door ideologische tegenstellingen binnen de "redactie". Het blad is uitgegroeid van een regionaal kraakblad tot een nationaal en internationaal verspreid fenomeen. De functie is het verkrijgen van (actie) continuïteit, het bundelen van actienieuws, het opbouwen van onderlinge contacten en het versterken van het actieniveau. Men levert niet alleen actienieuws over aanslagen en claimbrieven, maar ook discussiestukken.

De teneur van de artikelen is dikwijls van zodanige aard dat zij een inspirerende invloed heeft op de lezers. Personen en organisaties die verantwoordelijk worden gehouden voor de in de kapitalistische maatschappij gesignaleerde misstanden, zijn na publicatie vaak het slachtoffer geworden van gewelddadige activiteiten. In het blad verschijnen met enige regelmaat verklaringen van en solidariteitsbetuigingen met in het buitenland opererende terroristische organisaties zoals de Rote Armee Fraktion (RAF), de Cellules Communistes Combattantes (CCC), Rote Zora en Rode Brigades.

Aandacht en inhoud richten zich sedert "het tijdperk RaRa" in versterkte mate op artikelen met een meer anti-imperialistische strekking, waarvan "het Europa van 1992" een onderdeel is.

Het Amsterdamse anti-imperialistische pers-en informatiecentrum "Frontline Info Buro" draagt haar ideeën voornamelijk uit via "De Zwarte". Meer en meer van betekenis worden ook de bijlagen. De laatste tijd vielen daarvan in het bijzonder de "RAF-hongerstaking"-krant en de "Anti City Vorming"-krant op.

### Toekomst

Gelet op de toegenomen anti-imperialistische strekking van de artikelen in "De Zwarte", waarvan de Europese Eenwording in 1992 een van de "hot items" vormt, zal het blad voorlopig nog voldoende stof tot publicatie hebben. Toch zal het ook aandacht moeten blijven hebben voor de doorsnee actievoerder, al was het alleen maar om de voeling met het grootste deel van de achterban niet te verliezen.

\*\*\*\*\*

#### IV. TERRORISME

##### Inleiding

"We call upon our solidarity and support groups abroad to continue their support and intensify their reminders to British royalty and political leaders wherever they may travel that August 1989 represents the 20th anniversary of British military and political failures, the 20th anniversary of the open deployment of the British army on our streets. For our part we shall be reminding them as well".

Deze verklaring, opgenomen in het Republikeinse Noordierse weekblad "AN PHOBLACHT/REPUBLICAN NEWS" van 5 januari 1989, was ondertekend door P. O'NEILL, Irish Republican Publicity Bureau, Dublin. Dat is dezelfde ondertekening als die welke men aantreft op claimbrieven van de Provisional Irish Republican Army (P.I.R.A.) na geslaagde terreurdaden.

##### Achtergrond

De achtergrond van deze oproep is gelegen in het feit dat het in augustus van dit jaar precies 20 jaar geleden is dat Britse troepen naar Noord-Ierland werden gestuurd om te intervenieren in de escalerende twist tussen de Rooms-katholieke en Protestantse bevolkingsgroepen. Het Noordierse parlement werd ontbonden en de regerende macht werd bij het "Westminster-parlement" in Londen gelegd. Saillant detail is dat de Britse troepen naar Ulster waren gedirigeerd teneinde de katholieke minderheid te beschermen tegen de gewelddadige provocaties van de protestantse meerderheid. Het zijn immers juist groeperingen uit die minderheid, als de P.I.R.A. en de Irish National Liberation Army (I.N.L.A.) die zich de afgelopen twee decennia als zeer gewelddadig hebben geprofileerd in de strijd tegen het Britse "bezettingsleger".

De P.I.R.A. en haar politieke vleugel de SINN FEIN trachten terugtrekking van de Britse militairen te bereiken door een twee-sporen beleid te volgen. Enerzijds hoopt SINN FEIN via politieke weg Londen te vermurwen en wereldwijd sympathie voor de Iers-republikeinse strijd te vergaren, anderzijds wordt door de P.I.R.A. zelf geprobeerd om door middel van aanslagen op (voornamelijk) het Britse leger zowel de militairen als het Engels publiek zodanig te beïnvloeden dat de strijd in Noord-Ierland in alle opzichten als kostbaar, oneindig en onzinnig zal worden beschouwd.

In de afgelopen twintig jaar werden verreweg de meeste gewelddadigheden door de P.I.R.A. gepleegd in het Verenigd Koninkrijk en dan vooral, uiteraard, in Noord-Ierland zelf.

Rondom de tiende verjaardag van de Britse militaire aanwezigheid in Noord-Ierland, in 1979 en 1980, was er een duidelijke opleving van P.I.R.A.-activiteiten op het vasteland van Europa die ook aan Nederland niet onopgemerkt voorbijging. Op 22 maart 1979 werd in Den Haag de Britse ambassadeur SYKES vermoord.



Tot ruim een jaar geleden beperkte de P.I.R.A. zich vervolgens weer voornamelijk tot acties in het Verenigd Koninkrijk en was zij in andere landen van Europa, waaronder Nederland, slechts actief op logistiek terrein met bijvoorbeeld aankoop en transport van wapens en explosieven.

Waarschijnlijk vooral door het teruglopend publicitair effect van aanslagen in Noord-Ierland, waar publiek en politiek gewend raakten aan het geweld, ziet de P.I.R.A. zich genoodzaakt opnieuw de aandacht te trekken met acties buiten Groot-Britannië. Zoals bekend werd in mei vorig jaar ook Nederland geconfronteerd met deze op meer publiciteit gerichte policy-wijziging van de P.I.R.A.: drie Britse militairen werden gedood in Zuid-Limburg.

Het Britse Rijnleger, zo bleek ook uit diverse aanslagen in de Bondsrepubliek, werd een belangrijk doelwit van de P.I.R.A. : naast meer publiciteit beoogde men duidelijk een demoraliserend effect bij de militairen, die hun diensttijd in West-Duitsland beschouwen als een rustperiode na een stationering in Noord-Ierland.

### Verwachting

Gezien het voorafgaande is de verwachting dat de P.I.R.A. de twintigste verjaardag van Britse militaire aanwezigheid in Noord-Ierland zal herdenken met enige spraakmakende aanslagen in West-Europa.

Een eerste niets aan duidelijkheid te wensen overlatende aanwijzing in dit verband kwam op 19 juni jongstleden, toen een later door de P.I.R.A. geclaimde bomaanslag werd gepleegd op het Britse legerkamp "Quebec-Barracks" te Osnabrück (B.R.D.) De aanslag mislukte in zo verre dat een bom met een explosieve lading van 32 kilo semtex maar gedeeltelijk afging, waarbij alleen materiële schade werd veroorzaakt. Gepland was namelijk het plaatsen van vijf van dergelijke bommen, waarbij men onmiskenbaar beoogde zoveel mogelijk slachtoffers te maken. De daders werden echter gestoord bij hun nachtelijke activiteiten door een verwarmingsmonteur, die neergeslagen werd waarna men het hazepad koos.

Dezerzijds wordt er van uit gegaan dat de P.I.R.A. met deze aanslag het verwachte zomeroffensief op spectaculaire wijze, namelijk door het gebruik van in totaal maar liefst 160 kilo semtex, heeft willen inluiden. Het mislukken van de aanslag zal de druk op de P.I.R.A. alleen maar doen toenemen, belust als men lijkt om in en rond augustus 1989 een succesvolle campagne uit te voeren.

---

## Na de RAF-hongerstaking

### Vooraf

De op 1 februari begonnen hongerstaking van 27 gedetineerde RAF-leden (en een aantal "gevangenen uit het verzet") is voorbij. Het einde van deze 10e hongerstaking, op 12 mei jongstleden kwam voor de buitenwereld totaal onverwachts: De autoriteiten waren nauwelijks aan de eisen van de hongerstakers tegemoet gekomen.

Officieel heet het dat de hongerstaking beëindigd werd omdat het duidelijk was geworden dat er geen nieuwe resultaten meer in zaten, ook niet als er enkele mensen zouden sterven. Deze berustende houding staat in een schril contrast met de resolute, onverzettelijke opstelling in de ruim 100 dagen daaraanvoorafgaand.

Toen was er immers slechts sprake van "overwinnen of sterven".

### Het effect van de hongerstaking

De eisen van de hongerstakers luidden: Versoepeling van het gevangenisregime in de vorm van samenplaatsen van de politieke gevangenen in 1 of 2 groepen, meer communicatie met de buitenwereld en de vrijlating van 4 ernstig zieke RAF-leden.

De hongerstakers zijn in staat gebleken om op humanitaire gronden een brede support (van RAF-Umfeld tot gematigd links) in de Bondsrepubliek te vinden.\*

Er zijn in die periode in de BRD meer dan 1000 ondersteunende, meest geweldloze, acties geweest, variërend van steunbijeekkomsten tot bezettingen, van kladacties tot brandstichtingen.

De hongerstaking lijkt nauwelijks of geen impact gehad te hebben op de praktische of theoretische verspreiding van het RAF-gedachtengoed.\*\* Er is geen sprake geweest van een stimulans voor de "gewapende strijd tegen de imperialistische bolwerken in de BRD". Dit in tegenstelling tot de hongerstaking van 1981 (resultierend in een anti-NAVO offensief) en die van 1984/1985 (resultierend in de samenwerkingsverklaring RAF - ACTION DIRECTE, gevolgd door de moorden op generaal AUDRAN in Frankrijk en de industrieel ZIMMERMAN in de BRD).

---

\* Ook in Nederland werd een groot aantal ondersteuningsacties georganiseerd. Zie hiervoor het volgende artikel in dit kwartaaloverzicht.

\*\* De strijd voor verbetering van detentievoorwaarden van RAF-gevangenen vormden in het verleden immer het actie-item waarvoor het RAF-Umfeld een grotere aanhang kon krijgen: Solidariteit uit humanitaire gronden was vaak de eerste stap voor het individueel RAF-lid. De volgende stap was meegaan met de RAF-ideologie, waarna sommigen vervolgens toekwamen aan het in de praktijk brengen van deze ideologie.

Het is bekend geworden dat de support de gevangenen sterk tegengevallen is.

De meest prominente RAF-gevangenen (MOHNHAUPT, HAULE FRIMPONG en POHL) vragen zich af of de "Unterstützer" zich eigenlijk nog wel identificeren met de gewapende strijd. Sterker nog, ook deze gevangenen lijken te twifelen over het gewapend verzet als middel voor de vorming van een breed internationaal anti-imperialistisch front.

---

## Ontwikkeling van de anti-imperialistische stroming in Nederland

Hoewel het gedachtegoed zeker niet nieuw is, is de anti-imperialistische ideologie pas na 1987 binnen de z.g. Beweging in zwang gekomen. Inmiddels is het "anti-impi" gebeuren net zo'n zelfstandig fenomeen als b.v. het anti-militarisme of meer in het verleden het kraakactivisme of de anti-kernenergiebeweging.

De populariteit van het anti-imperialisme komt waarschijnlijk voort uit het feit dat de theorie zo ruim is dat het hele palet van "actie-items" hierbinnen verantwoord kan worden. Iedere deelactie wordt dan gezien als een bijdrage in de "totaalstrijd". Deze populariteit komt mede doordat met name RaRa een aantal rake acties uitgevoerd heeft onder deze "anti-impi"vlag. De "anti-impies" richten zich tegen het Westerse, door multinationals bepaalde kapitalistische systeem en tegen de Westerse overheden, die dit systeem in stand houden (via politiek-economische maatregelen, repressieve wetgeving etc.).

In het verleden was het vooral de RAF in de BRD die zich van deze anti-imperialistische ideologie bediende bij haar aanslagen tegen representanten van het bedrijfsleven, de overheid en met name ook de Verenigde Staten en de NAVO als machtssymbolen van het imperialistische Westen.

### De spreiding van de anti-imperialistische stroming

De afgelopen twee jaar heeft het "anti-impi gebeuren" zich theoretisch verdiept en praktisch verbreid. De drie voornaamste fundamenteën lijken elkaar gevonden te hebben (de uit Groningen afkomstige anti-imperialistische boekhandel SLAGERZICHT, het alternatieve internationale persagentschap FRONTLINE INFO en de groep ex-ONKRUIT activisten die, voornamelijk onder de naam RaRa, de theorie aan de praktijk gepaard hebben).

Als een "zwaan kleeft aan" toont de ene groep na de ander, de ene persoon na de ander, zich voorstander van de radicale anti-imperialistische strijd tegen exponenten van het Westerse kapitalisme. Twee andere prominente anti-imperialistische groeperingen zijn Ultimum, het actie- en informatiecentrum t.b.v. Midden-Amerika en het vrouweninformatiecentrum "De Wilde Roos". Ook buiten Amsterdam komt het fenomeen "anti-impi" nu echt door.

Het in Den Haag vervaardigde activistenblad "De Zwarte" is de belangrijkste spreekbuis. Ook het Groningse blad "De Aanzet" en het Hilversumse "Zwart Gebak" zijn sterk "anti-impi" georiënteerd.

De aard van de ondernomen activiteiten en de thematiek van deze groep moge blijken uit navolgende voorbeelden:

### Ondersteuning RAF-hongerstaking

Uit "anti-impi"-kringen kwam al direct na de start van de hongerstaking op 1 februari het initiatief tot de oprichting van de Steungroep Hongerstaking BRD. De solidariteit met de RAF-gevangenen is gebaseerd op bewogenheid met het lot van de "gevangenen uit het verzet" en op de ideologische verwantschap die deze "anti-impies" voelen met de RAF.

De Steungroep heeft in de ruim 3 maanden durende hongerstaking de navolgende activiteiten ontplooid:

- Het uitgeven van een twee-wekelijkse info-blad, dat in een oplage van iedere keer 3000 stuks zeven keer verschenen is;
- Het vragen van aandacht voor de hongerstaking bij de pers, o.m. door de samenstelling van een persmap;
- Blokkade actie bij het Westduitse consulaat op 22 maart;
- Manifestatie in Paradiso op 26 maart;
- Bezetting van het A.N.P.-kantoor in Den Haag op 31 maart;
- Bezetting van het Goethe-instituut in Amsterdam op 14 april;
- Demonstratie op het Beursplein in Amsterdam op 15 april;
- Bezetting van EEG-kantoren in Brussel op 11 mei door zo'n 50 Westduitse, Nederlandse, Deense en Zwitserse "anti-impies".

#### Postwisselfraude

Op 17 maart werd in Groningen een drietal anti-imperialistische activisten aangehouden terzake van fraude met buitenlandse postwissels (Zie ook vorig kwartaaloverzicht).

#### RaRa

In de nacht van 16 op 17 april werd een door RaRa geclaimde brandaanslag gepleegd op het Thermo Shell Centrum te Hilversum, hetgeen een schade van anderhalf miljoen gulden veroorzaakte.

Op het eerste gezicht leek de aanslag te passen in de anti-Shell-campagne o.l.v. het actiecomite "Shell uit Zuid-Afrika" (SuZA), die op 19/20 en 21 april zijn hoogtepunt vond in de blokkade van het Shell-laboratorium in Amsterdam-Noord.

Claimbrief, gebruikte techniek e.d. wezen echter op betrokkenheid van RaRa-kernleden . RaRa kan worden beschouwd als het terroristische uithangbord van de anti-imperialistische stroming binnen De Beweging.

#### Biotechnologie

In de nacht van 14 op 15 mei werden door de actiegroep "Ontkiemend verzet tegen Shell's biotechnologie" bij een drietal bedrijven van de Shell-dochters Nickerson-Zwaan vernielingen aangericht.

Nickerson-Zwaan houdt zich ondermeer bezig met veredeling van groentegewassen. In een anti-imperialistisch getinte claimbrief beschuldigde de actiegroep Shell ervan de Derde Wereldlanden in een afhankelijkheidspositie te manoeuvreren door ondermeer de ontwikkeling van (gepatenteerde) agrarische producten.

## Anti-repressie

In de nacht van 11 op 12 juni werd brand gesticht in 3 bouwketen van een in aanbouw zijnde gevangenis te Hoorn. De brandstichting werd geclaimd door het "Autonoom Commando Don't Worry be Angry".

In de claimbrief werd de bouw van de nieuwe gevangenis geplaatst tegen de achtergrond van de verdergaande politionele samenwerking als voorbode van "Europa 92" en daarmee samenhangende toename in overheidsrepressie. De brief van dit commando vertoonde qua vorm, opbouw en ideologie overeenkomsten met eerder verschenen anti-imperialistische verklaringen (b.v. van RaRa).

## Plannen voor een actie-campagne tegen "Europa 1992"

Het ligt in het voornemen om alle actiekraft nu te richten op een campagne tegen "het Europa van het Kapitaal": De plannen van de EEG-landen voor "Europa 1992" en evenzeer het Schengenaccorder dat eind 1989 onder tekend zou moeten worden, lijken voor met name de "anti-impis" koren op de actiemolen te gaan vormen.

Dit, omdat de belangrijkste drijfveer achter de plannen voor een "Europa 1992" puur economisch is: "de kansen voor economische groei en behoud van welvaart worden aanzienlijk hoger ingeschat bij een markt met 320 miljoen consumenten, zonder allerhande (grens) formaliteiten, heffingen en tarieven". Daartegenover staat volgens de "anti-impis" dat er een legitimatieplicht zal komen, dat de wetgeving naar alle waarschijnlijkheid het "Duitse model" zal volgen, dat politieke vluchtelingen en gastarbeiders nog systematischer geweerd worden etc.

"Europa 1992" kwam reeds in januari 1988 duidelijk als actie-item naar voren bij de aanslag van Commando No Pasaran (RaRa) op de paspoortfabrikant KEB in Schiedam. Sindsdien is het "Europa van het kapitaal" voortdurend aangevallen in de "anti-impis"-publicaties. Op deze noemer hebben activisten uit diverse West-Europese landen zich verbonden. De tot op heden meest aansprekende internationale actie in dit kader was de voornoemde bezetting van het EEG-kantoor, door West Duitsers, Denen, Zwitsers en Nederlanders.

In een verklaring in het "anti-impis"-tijdschrift De Zwarte (juni '89) wordt bovenstaande als volgt onder woorden gebracht:

"Door middel van onze akties protesteren wij tegen de eenwording van het Europa van het kapitaal en haar praktijk:

- een racisties vreemdelingen en vluchtelingenbeleid;
- zuiver op ekonomies nut afgestemde bevolkingspolitiek;
- het inzetten en gebruiken van vrouwen naar gelang het de mannenmacht uitkomt;
- de ontwikkeling naar een geneties superras;
- harmonisatie van de wetgeving en repressie".

\*\*\*\*\*